

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria A

Warszawa, dnia 21 grudnia 2016 r.

Pozycja 95

POSTANOWIENIE z dnia 15 grudnia 2016 r. Sygn. akt P 19/14

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Andrzej Rzepliński – przewodniczący
Stanisław Biernat
Piotr Tuleja – sprawozdawca
Andrzej Wróbel
Marek Zubik,

po rozpoznaniu, na posiedzeniu niejawnym w dniu 15 grudnia 2016 r., pytania prawnego Sądu Apelacyjnego w G.:

czy art. 85 § 4 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, ze zm.), zakazujący obejmowania wyrokiem łącznym orzeczeń skazujących wydanych w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej, jest zgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji oraz art. 20 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE C 202 z 7.6.2016, s. 389),

p o s t a n a w i a:

na podstawie art. 40 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 22 lipca 2016 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 1157) umorzyć postępowanie.

Orzeczenie zapadło jednogłośnie.

UZASADNIENIE

I

1. Na podstawie postanowienia z maja 2014 r., Sąd Apelacyjny w G., II Wydział Karny (dalej: sąd pytający), wystąpił do Trybunału Konstytucyjnego z pytaniem prawnym, czy art. 92a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, ze zm.; dalej: k.k.), zakazujący obejmowania wyrokiem łącznym orzeczeń skazujących wydanych w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej, jest zgodny z art. 32 Konstytucji oraz art. 20 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE C 202 z 7.6.2016, s. 389; dalej: Karta).

1.1. Pytanie prawne zostało sformułowane na tle następującego stanu faktycznego:

Skarżący wystąpił 7 marca 2013 r. z wnioskiem do Sądu Okręgowego w G. o wydanie wyroku łącznego obejmującego wyroki sądów polskich oraz wyrok Sądu Krajowego w G., przejęty do wykonania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Sąd Okręgowy w G. w czerwcu 2013 r. wydał wyrok łączny, łącząc między innymi jednostkowe kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokiem Sądu Rejonowego w B. z sierpnia 2007 r. oraz wyrokiem Sądu Krajowego w G. z marca 2012 r., przejętym do wykonania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej postanowieniem Sądu Okręgowego w G. Sąd Okręgowy w G. wymierzył karę łączną 14 lat i 9 miesięcy (wyrokiem Sądu Krajowego w G. wymierzono skarżącemu karę łączną 13 lat pozbawienia wolności).

W wyniku apelacji skazanego, Sąd Apelacyjny w G. uchylił wyrok Sądu Okręgowego w G. i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy w G., po ponownym rozpoznaniu sprawy, wydał w styczniu 2014 r. wyrok łączny obejmujący te same wyroki, które były objęte wyrokiem z czerwca 2013 r., przy czym sąd wymierzył, tak jak wcześniej, karę łączną pozbawienia wolności 14 lat i 9 miesięcy. Sąd Okręgowy w G., uzasadniając połączenie orzeczonych kar, przyjął, że art. 92a k.k., zgodnie z którym wyrokiem łącznym nie obejmuje się orzeczeń skazujących wydanych w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej, jest przepisem o charakterze materialnoprawnym, co zobowiązuje sąd do uwzględnienia treści art. 4 § 1 k.k. Sąd Okręgowy w G. uznał, że objęcie wyrokiem łącznym wyroku sądu niemieckiego jest korzystniejsze dla skazanego.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego w G. z 29 stycznia 2014 r. złożył obrońca skazanego. Zarzucił m.in. obrazę art. 4 § 1 k.k. „w zbiegu” z art. 92a k.k., wskazując, że sąd nie przeprowadził wyczerpującej analizy stanu prawnego, „w celu ustalenia, czy stosowanie ustawy sprzed obowiązywania art. 92 k.k. jest rzeczywiście względniejsze (...)”.

1.2. Zakwestionowany art. 92a k.k. został wprowadzony ustawą z dnia 20 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz ustawy – Kodeks karny skarbowy (Dz. U. Nr 48, poz. 245; dalej: ustawa nowelizująca z 2011 r.). Stanowi implementację decyzji ramowej Rady Unii Europejskiej 2008/675/WSiSW z dnia 24 lipca 2008 r. w sprawie uwzględniania w nowym postępowaniu karnym wyroków skazujących zapadłych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 220 z 15.08.2008, s. 32; dalej: decyzja ramowa). Sąd pytający w uzasadnieniu pytania prawnego podniósł, że Sąd Okręgowy w G. „zignorował” zakaz wynikający z art. 92a k.k. Jednocześnie sąd pytający podał w wątpliwość zgodność art. 92a k.k. z zasadą równości.

Sąd pytający doszedł do wniosku, że art. 92a k.k. *de facto* uprzywilejowuje osoby skazane przez sądy państw niebędących członkami UE w stosunku do osób skazanych przez sądy państw członkowskich UE. Zdaniem sądu pytającego, niedopuszczalne jest różnicowanie sytuacji prawnej skazanego ubiegającego się o wydanie wyroku łącznego w zależności od tego, czy został skazany przez sąd jednego z państw będących członkiem UE, czy też przez sąd państwa, które nie jest członkiem UE. „Obowiązujące w Polsce przepisy odnoszące się do wydawania wyroków łącznych nie przewidują w żadnym wypadku sytuacji, która zabraniałaby wydania wyroku łącznego uwzględniającego skazania wyrokami sądów polskich i innych państw, w sytuacji kiedy wyroki te zostały przejęte do wykonania w Polsce”. W szczególności przepisami takimi nie są – w ocenie sądu pytającego – art. 569 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, ze zm.; dalej: k.p.k.) i art. 85 k.k.

Zdaniem sądu pytającego, zachodzą poważne wątpliwości, czy art. 92a k.k. był konieczny do implementacji decyzji ramowej. Poza tym wprowadzane do porządku prawnego

normy prawne nie mogą kolidować z porządkiem prawnym państwa dokonującego implementacji.

Sąd pytający zarzucił również niezgodność art. 92a k.k. z art. 20 Karty, który podobnie jak art. 32 Konstytucji wymaga równego traktowania podmiotów podobnych.

2. Marszałek Sejmu w piśmie z 18 grudnia 2014 r. wniósł o stwierdzenie, że art. 92a k.k. jest zgodny z art. 32 Konstytucji, oraz o umorzenie postępowania w pozostałym zakresie ze względu na zbędność wydania wyroku.

2.1. Marszałek Sejmu wskazał, że decyzja ramowa miała zagwarantować uwzględnianie przez państwa członkowskie UE wyroków skazujących zapadłych w innych państwach członkowskich UE, które to wyroki powinny – w ramach krajowego porządku prawnego – wywoływać skutki prawne takie, jak wywołują wyroki wydane w danym państwie członkowskim. Jednakże – zdaniem Marszałka Sejmu – nie może to powodować ingerencji ani w wyroki skazujące zapadłe w innych państwach członkowskich UE, ani też w decyzje związane z ich wykonaniem. W celu wykluczenia tego rodzaju ingerencji ustawodawca wprowadził do kodeksu karnego art. 92a, zabraniający obejmowania wyrokiem łącznym orzeczeń skazujących wydanych w innych państwach członkowskich UE.

2.2. Marszałek Sejmu, odnosząc się do zarzutu naruszenia przez art. 92a k.k. wyrażonej w art. 32 Konstytucji zasady równości, stwierdził, że wyrażony przez sąd pytający pogląd, zgodnie z którym możliwe jest wydanie wyroku łącznego obejmującego wyroki sądów polskich i sądów państw niebędących członkami UE, jest wynikiem błędnej wykładni art. 569 k.p.k. i wadliwego ustalenia ram prawnych, w jakich możliwe jest orzekanie w przedmiocie wyroku łącznego. Prawidłowa wykładnia art. 569 k.p.k. prowadzi do wniosku, że wyrokiem łącznym mogą być objęte tylko wyroki skazujące wydane przez sądy polskie, i takie właśnie stanowisko wyrażane jest w piśmiennictwie oraz orzecznictwie sądowym. Skoro zatem skazani orzeczeniami sądów państw członkowskich UE i orzeczeniami sądów niebędących członkami UE znajdują się w identycznej sytuacji prawnej, jeśli chodzi o możliwość uzyskania wyroku łącznego, to zarzut naruszenia zasady równości jest niezasadny.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia przez art. 92a k.k. zasady równości wyrażonej w art. 20 Karty, Marszałek Sejmu podniósł, że zarzut ten sprowadza się jedynie do odnotowania podobieństwa problemu zgodności kwestionowanego przepisu z konstytucyjną zasadą równości. W tej sytuacji oddzielne orzekanie o zgodności zaskarżonej regulacji prawnej z prawem międzynarodowym jest zbędne, co w świetle art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.; dalej: ustawa o TK z 1997 r.) stanowi przesłankę umorzenia postępowania. Ponadto Marszałek Sejmu podniósł wątpliwości co do tego, czy Karta może być wzorcem kontroli w niniejszej sprawie, skoro nie można uznać, że jest ona ratyfikowaną umową międzynarodową.

3. Prokurator Generalny w piśmie z 27 października 2014 r. wniósł o stwierdzenie, że art. 92a k.k. jest zgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji oraz z art. 20 Karty, oraz o umorzenie postępowania w pozostałym zakresie, ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku.

3.1. Prokurator Generalny stwierdził, że art. 92a k.k. odnosi się do negatywnego obszaru implementacji decyzji ramowej, gdyż wskazuje na sferę autonomii jurysdykcyjnej sądów państw członkowskich, związaną z nienaruszalnością wyroków wydanych w państwach członkowskich. Wprowadzenie art. 92a k.k. stanowiło wymóg normatywny wynikający z decyzji ramowej, warunkując prawidłowy zakres jej implementacji. Art. 92a k.k. ogranicza

kompetencje sądu krajowego do modyfikacji – przez wyrok łączny – wyroku sądu innego państwa członkowskiego UE.

Prokurator Generalny podniósł, że w świetle orzecznictwa sądowego i poglądów doktryny prawa wyrok łączny jest nowym wyrokiem skazującym, a więc orzeczeniem merytorycznym rozstrzygającym w kwestii kary. W sprawie rozpatrywanej przez sąd pytający wydanie takiego wyroku oznaczałoby uchylenie z mocy prawa kary łącznej względem skazanego orzeczonej przez Sąd Krajowy w Getyndze i tym samym naruszenie wyroku skazującego tego sądu, czemu sprzeciwia się wyrażony w art. 3 ust. 3 decyzji ramowej zakaz naruszania i uchylania wyroków wydanych w innych państwach członkowskich UE.

3.2. Odnosząc się do zarzutu naruszenia przez art. 92a k.k. zasady równości wyrażonej w art. 32 Konstytucji, Prokurator Generalny stwierdził, że sąd pytający błędnie przyjął, iż przepisy prawa polskiego pozwalają na objęcie wyrokiem łącznym przez polski sąd wyroku skazującego wydanego w państwie nienależącym do UE. Interpretacja ta nie uwzględnia treści art. 5 k.k., zgodnie z którym ustawę karną polską stosuje się do sprawcy, który popełnił czyn zabroniony na terytorium Polski, jak również na polskim statku wodnym lub powietrznym, chyba że umowa międzynarodowa, której Rzeczpospolita Polska jest stroną, stanowi inaczej.

Zdaniem Prokuratora Generalnego, sąd pytający błędnie zinterpretował wyrażenie „różne sądy” zawarte w art. 569 § 1 k.p.k. Termin ten nie odnosi się do „sądu polskiego” i „sądu państwa obcego”, lecz do „sądu powszechnego” i „sądu szczególnego”, jak wynika z art. 569 § 3 k.p.k. Wspomniany art. 569 § 1 k.p.k. zezwala zatem na wydanie wyroku łącznego, jeśli dotyczy to prawomocnych skazań wyrokami różnych polskich sądów (tak powszechnych, jak i szczególnych), natomiast nie ma zastosowania do prawomocnych orzeczeń skazujących przez inne państwa, nawet wówczas gdy zostały one skutecznie przejęte do wykonania w Rzeczypospolitej Polskiej.

Prokurator Generalny podniósł również, że uczynienie w niniejszej sprawie samodzielnym wzorcem kontroli normy abstrakcyjnej, jaką jest art. 32 Konstytucji, niezrelatywizowanej do konkretnych norm konstytucyjnych, uniemożliwia przeprowadzenie kontroli konstytucyjności art. 92a k.k. w sposób określony przez sąd pytający. Wskazał przy tym, że porównanie sytuacji prawnej osób skazanych w państwie członkowskim UE oraz osób skazanych w innych państwach prowadzi do wniosku, że są one traktowane jednakowo. Nie stosuje się wobec nich polskich przepisów o wyroku łącznym. To prowadzi do wniosku, że zaskarżony art. 92a k.k. jest zgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji oraz art. 20 Karty.

4. Trybunał Konstytucyjny w piśmie z 25 czerwca 2014 r. zwrócił się do Ministra Sprawiedliwości o przedstawienie opinii w sprawie.

Minister Sprawiedliwości w piśmie z 29 lipca 2014 r. wniósł o stwierdzenie, że art. 92a k.k. jest zgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji, oraz o umorzenie postępowania w zakresie badania art. 92a k.k. z art. 20 Karty ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku.

4.1. Na wstępie Minister Sprawiedliwości wyjaśnił, że art. 92a k.k. stanowi implementację art. 3 ust. 3 decyzji ramowej. Minister Sprawiedliwości stwierdził, że wyrok łączny jest szczególnego rodzaju wyrokiem skazującym, nierozstrzygającym o winie, lecz jedynie o karze. Kary jednostkowe podlegające połączeniu ulegają w postępowaniu w sprawie wydania wyroku łącznego modyfikacji, a zatem wyrok łączny *de facto* kreuje nową jedną karę, czyli karę łączną. Tym samym objęcie przez sąd polski wyrokiem łącznym kary jednostkowej wymierzonej orzeczeniem sądu innego państwa członkowskiego miałyby wpływ na orzeczenie, powodując jego naruszenie, czemu sprzeciwia się zdecydowanie brzmienie art. 3 ust. 3 decyzji ramowej.

4.2. Odnosząc się do art. 32 Konstytucji jako wzorca kontroli, Minister Sprawiedliwości stwierdził, że – wbrew pogładowi sądu pytającego – art. 32 Konstytucji nie ma charakteru absolutnego i jest możliwe w pewnych sytuacjach ustanowienie wyjątków od zasady równości.

Minister Sprawiedliwości wskazał, że kluczowe znaczenie dla oceny zgodności przepisów ustawy z art. 32 ust. 1 Konstytucji ma ustalenie „cechy istotnej”, bo przesądza ona o uznaniu porównywanych podmiotów za podobne lub odmienne. W tej sprawie za cechę istotną należałoby uznać bycie sprawcą w warunkach tzw. realnego zbiegu przestępstw. Zróżnicowanie sytuacji prawnej polega na tym, że wobec sprawców skazanych przez sąd polski możliwe będzie orzeczenie wyroku łącznego, jeżeli zostaną spełnione przesłanki art. 86 k.k., zaś wobec osób wcześniej skazanych przez sąd państwa członkowskiego Unii Europejskiej możliwość ta jest wyłączona, zgodnie z dyspozycją art. 92a k.k.

Minister Sprawiedliwości, mając na uwadze, że sytuacja prawna podmiotów charakteryzujących się tą samą cechą istotną została zróżnicowana, uznał, że odstępstwo od zasady równości ma charakter relewantny; jest racjonalnie uzasadnione i pozostaje w bezpośrednim związku z treścią i celem przepisów, w których zawarta jest kontrolowana norma. Analiza natury wyroku łącznego w systemie prawa polskiego oraz określenie związku wyroku łącznego z przejściem do wykonania orzeczeń skazujących na karę pozbawienia wolności wydanych przez sądy lub organy innych państw doprowadziła Ministra do wniosku, że odstępstwo od art. 32 Konstytucji, wyrażone w art. 92a k.k., jest racjonalnie uzasadnione i pozostaje w bezpośrednim związku z treścią i celem przepisów dotyczących materialnoprawnych przesłanek wymierzania kary łącznej, określonych w art. 85 i art. 86 k.k. oraz art. 569 k.p.k., jak i z wiążącymi Rzeczpospolitą Polską zobowiązaniami międzynarodowymi.

5. Trybunał Konstytucyjny w piśmie z 24 czerwca 2015 r. zwrócił się do sądu pytającego o wyjaśnienie i przedstawienie opinii, czy i w jaki sposób zmiany normatywne wprowadzone ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 396; dalej: ustawa z 20 lutego 2015 r.) będą miały wpływ na treść i zasadność zarzutów postawionych w pytaniu prawnym z 7 maja 2014 r. oraz o ustosunkowanie się do stanowisk Sejmu, Prokuratora Generalnego i Ministra Sprawiedliwości.

5.1. Sąd pytający przy piśmie, które wpłynęło do Trybunału 3 sierpnia 2015 r. przesłał postanowienie Sądu Apelacyjnego w G. z lipca 2015 r., w którym sąd pytający zmodyfikował wcześniejsze pytanie prawne „w ten sposób, że powinno ono brzmieć następująco: 1. czy art. 85 § 4 kodeksu karnego zakazujący obejmowania wyrokiem łącznym orzeczeń skazujących wydanych w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej jest zgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP oraz z art. 20 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej”.

Sąd pytający podtrzymał przy tym tezy zawarte w uzasadnieniu pytania prawnego z 7 maja 2014 r., wskazując zaś motywy modyfikacji pytania prawnego, odniósł się do zakresu nowelizacji dokonanej ustawą z 20 lutego 2015 r. Stwierdził, że „mimo uchylecia art. 92a k.k. nadal istnieje zróżnicowanie sytuacji prawnej skazanego ubiegającego się o wydanie wyroku łącznego w zależności od tego, czy został skazany przez sąd jednego z państw będących członkiem Unii Europejskiej, czy też przez sąd państwa, które w Unii nie jest”. W związku z tym aktualne pozostają argumenty przedstawione w postanowieniu z 7 maja 2014 r.”.

5.2. Sąd pytający przy piśmie, które wpłynęło do Trybunału 23 września 2015 r. przesłał dodatkowe postanowienie Sądu Apelacyjnego w G. z września 2015 r., w którym stwierdził, że stanowiska wyrażone przez Marszałka Sejmu (pismo z 18 grudnia 2014 r.), Prokuratora Generalnego (pismo z 27 października 2014 r.) oraz Ministra Sprawiedliwości (pismo

z 29 lipca 2014 r.) nie zmieniają jego poglądu co do zasadności wystąpienia z pytaniem prawnym do Trybunału. Pytający sąd podtrzymał stanowisko zajęte w postanowieniu z maja 2014 r. oraz w postanowieniu z lipca 2015 r., mocą którego pytanie prawne zostało zmodyfikowane.

Sąd pytający wyraził pogląd, że zawarte w opiniach stwierdzenie, iż art. 92a k.k. (obecnie art. 85 § 4 k.k.) jest zgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji, „wynika z nie dość głębokiej analizy zagadnienia”, i podtrzymał swoją dotychczasową argumentację, odwołując się w szczególności do postanowienia Sądu Najwyższego z 9 października 2014 r., sygn. akt V KK 232/14.

Poza tym sąd pytający za „dalece kontrowersyjny” uznał pogląd zakładający, że Karta nie ma charakteru ratyfikowanej umowy międzynarodowej.

6. W piśmie z 22 października 2015 r. Marszałek Sejmu przedłożył dodatkowe wyjaśnienia w sprawie pytania prawnego Sądu Apelacyjnego w G. z maja 2014 r., zmodyfikowanego postanowieniem z 29 lipca 2015 r., wnosząc jednocześnie o umorzenie postępowania ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku (na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK z 1997 r. w związku z art. 134 pkt 3 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym; Dz. U. z 2016 r. poz. 293; dalej: ustawa o TK z 2015 r.).

6.1. Marszałek Sejmu podzielił opinię sądu pytającego, że – mimo uchylenia art. 92a k.k. – nadal obowiązuje stan prawny, w którym niedopuszczalne jest obejmowanie wyrokiem łącznym orzeczeń skazujących wydanych w innych niż Polska państwach członkowskich Unii Europejskiej. W konsekwencji sąd polski nadal nie może wydać wyroku łącznego obejmującego kary wymierzone wyrokiem sądu polskiego i wyrokiem sądu innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej i wymierzającego w tym zakresie karę łączną. Taki stan prawny wynika obecnie, co słusznie dostrzega sąd pytający, z art. 85 § 4 k.k.

6.2. Jednocześnie Marszałek Sejmu ocenił, przez pryzmat przesłanek dopuszczalności przedstawienia Trybunałowi pytania prawnego, zmodyfikowanie przez sąd pytający przedmiotu kontroli, rozważając, czy art. 85 § 4 k.k. w ogóle znajduje zastosowanie w sprawie karnej toczącej się przed sądem pytającym.

Zdaniem Marszałka Sejmu, z art. 19 ust. 1 ustawy z 20 lutego 2015 r. jednoznacznie wynika, że przepisów rozdziału IX kodeksu karnego, dotyczących m.in. łączenia kar, w brzmieniu nadanym ustawą z 20 lutego 2015 r., nie stosuje się do kar prawomocnie orzeczonych przed 1 lipca 2015 r. (tj. przed dniem wejścia w życie ustawy z 20 lutego 2015 r.), chyba że zachodzi potrzeba orzeczenia kary łącznej w związku z prawomocnym skazaniem po tym dniu. W postępowaniu w sprawie wydania wyroku łącznego, które aktualnie toczy się przed sądem pytającym, nie mają zastosowania przepisy rozdziału IX kodeksu karnego w brzmieniu nadanym ustawą z 20 lutego 2015 r. Tym samym nie ma też zastosowania, wprowadzony ustawą z 20 lutego 2015 r. i pomieszczony we wskazanym rozdziale, art. 85 § 4 k.k.

W konsekwencji Marszałek Sejmu uznał, że pytanie prawne sądu pytającego, dotyczące art. 85 § 4 k.k., nie spełnia przesłanki funkcjonalnej. W związku z tym zachodzi konieczność umorzenia postępowania ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku.

Marszałek Sejmu podtrzymał wszystkie swoje uwagi, zawarte w piśmie z 18 grudnia 2014 r., niezależnie od tego, czy taki stan prawny jest dekodowany na podstawie uchylonego art. 92a k.k., czy też na podstawie nowego art. 85 § 4 k.k. Sejm podtrzymał również swoje wcześniejsze ustalenia, odnoszące się do zbędności oddzielnego orzekania o zgodności kwestionowanego przez sąd pytający stanu prawnego z art. 20 Karty.

7. W piśmie z 11 września 2015 r. Prokurator Generalny zajął stanowisko, że art. 85 § 4 k.k. jest zgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji oraz art. 20 Karty.

7.1. Prokurator Generalny podniósł, że wyrażony w art. 92a k.k. zakaz został powtórzony w znowelizowanym art. 85 § 4 k.k. Co prawda nie został on powtórzony w dosłownym brzmieniu (głównie ze względu na odesłanie do art. 114a k.k., którego treść także została zmieniona), jednakże co do istoty art. 85 § 4 k.k. zawiera uregulowanie analogiczne do uchylonego art. 92a k.k. W związku z powyższym Prokurator Generalny opowiedział się za dopuszczalnością modyfikacji pytania prawnego, a w szczególności jego przedmiotu, i kontynuacją postępowania w celu wydania merytorycznego rozstrzygnięcia, zaznaczając, że przemawiają za tym także względy ekonomiki procesowej.

7.2. Prokurator Generalny stwierdził ponadto, że dodatkowa argumentacja sądu pytającego, zawarta w uzasadnieniu zmodyfikowanego pytania prawnego, nie daje podstaw do reasumpcji stanowiska, zajętego przez Prokuratora Generalnego w piśmie z 27 października 2014 r., co do zgodności zaskarżonego unormowania z art. 32 ust. 1 Konstytucji.

8. W piśmie z 28 października 2015 r. Prokurator Generalny przedstawił dodatkowe stanowisko, wnosząc, na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK z 1997 r. w związku z art. 134 pkt 3 ustawy o TK z 2015 r., o umorzenie postępowania w sprawie ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku.

Prokurator Generalny podniósł, że ponowna analiza pytania prawnego oraz zmienionego stanu prawnego, na tle którego zostało ono zadane, implikuje konieczność zmodyfikowania stanowiska w sprawie.

Zdaniem Prokuratora Generalnego – w świetle reguły intertemporalnej wprowadzonej w art. 19 ustawy z 20 lutego 2015 r. – art. 85 § 4 k.k., w brzmieniu nadanym ustawą z 20 lutego 2015 r., który sąd pytający uczynił przedmiotem pytania prawnego, nie będzie miał zastosowania w sprawie zawisłej przed tym sądem. Stwierdzenie tej okoliczności czyni niedopuszczalnym wydanie wyroku w niniejszej sprawie i winno skutkować umorzeniem postępowania.

9. Sąd pytający doręczył Trybunałowi 2 grudnia 2016 r. odpisy postanowień Sądu Apelacyjnego w G., II Wydziału Karnego.

Postanowieniem z października 2016 r., Sąd Apelacyjny w Gd., II Wydział Karny, postanowił podjąć zawieszony – w związku ze skierowaniem pytania prawnego do Trybunału Konstytucyjnego – postępowanie w sprawie o sygn. akt, gdyż obrońca skazanego cofnął apelację. Sąd uznał, że wobec tego „zasadne jest podjęcie zawieszzonego postępowania w celu wydania rozstrzygnięcia w przedmiocie wniosku złożonego przez obrońcę”.

Postanowieniem z listopada 2016 r., Sąd Apelacyjny II, Wydział Karny, w G., postanowił pozostawić bez rozpoznania apelację obrońcy skazanego. Z uzasadnienia tego postanowienia wynika, że obrońca skazanego, powołując się na jego oświadczenie złożone 11 października 2016 r., w piśmie z 19 października 2016 r. cofnął złożoną apelację. Mając na względzie, że w sprawie wobec skazanego nie zachodzą bezwzględne przyczyny odwoławcze przewidziane w art. 439 lub art. 440 k.p.k., Sąd Apelacyjny, stosownie do art. 432 k.p.k., pozostawił bez rozpoznania złożoną apelację.

II

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Sąd pytający uczynił ostatecznie przedmiotem pytania prawnego art. 85 § 4 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2016 r. poz. 1137; dalej: k.k.), w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 46 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 396; dalej: ustawa z 20 lutego 2015 r.).

Art. 85 § 4 k.k. otrzymał następujące brzmienie:

„Karą łączną nie obejmuje się kar orzeczonych wyrokami, o których mowa w art. 114a”.

Zgodnie z art. 114a k.k., w brzmieniu nadanym na podstawie art. 1 pkt 65 ustawy z 20 lutego 2015 r.:

„§ 1. Wyrokiem skazującym jest również prawomocne orzeczenie skazujące za popełnienie przestępstwa wydane przez sąd właściwy w sprawach karnych w państwie członkowskim Unii Europejskiej, chyba że według ustawy karnej polskiej czyn nie stanowi przestępstwa, sprawca nie podlega karze albo orzeczono karę nieznaną ustawie.

§ 2. W razie skazania przez sąd, o którym mowa w § 1, w sprawach:

1) stosowania nowej ustawy karnej, która weszła w życie po wydaniu wyroku skazującego,

2) zatarcia skazania

– stosuje się ustawę obowiązującą w miejscu skazania. Przepisu art. 108 nie stosuje się.

§ 3. Przepisu § 1 nie stosuje się, jeżeli informacje uzyskane z rejestru karnego lub od sądu państwa członkowskiego Unii Europejskiej nie są wystarczające do ustalenia skazania albo orzeczona kara podlega darowaniu w państwie, w którym nastąpiło skazanie”.

Należy wspomnieć, że pytający sąd w pierwszym postanowieniu zakwestionował art. 92a k.k., który przewidywał: „Wyrokiem łącznym nie obejmuje się orzeczeń skazujących wydanych w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej”. W toku postępowania przed Trybunałem, zakwestionowany art. 92a k.k. został uchylony z dniem 1 lipca 2015 r. na podstawie art. 1 pkt 54 ustawy z 20 lutego 2015 r.

Sąd pytający, modyfikując postanowieniem z 29 lipca 2015 r. przedmiot pytania prawnego, podtrzymał argumentację zawartą w uzasadnieniu pytania prawnego sformułowanego w postanowieniu z 7 maja 2014 r. Wskazując motywy modyfikacji pytania prawnego, sąd pytający odniósł się do zakresu nowelizacji dokonanej ustawą z 20 lutego 2015 r. i stwierdził, że „mimo uchylenia art. 92a k.k. nadal istnieje zróżnicowanie sytuacji prawnej skazanego ubiegającego się o wydanie wyroku łącznego w zależności od tego, czy został skazany przez sąd jednego z państw będących członkiem Unii Europejskiej, czy też przez sąd państwa, które w Unii Europejskiej nie jest”.

W konsekwencji sąd pytający wystąpił z pytaniem o zgodność art. 85 § 4 k.k. z art. 32 ust. 1 Konstytucji (wcześniej wskazał cały art. 32) i art. 20 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE C 202 z 7.6.2016, s. 389).

2. Zgodnie z art. 193 Konstytucji „Każdy sąd może przedstawić Trybunałowi Konstytucyjnemu pytanie prawne co do zgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi lub ustawą, jeżeli od odpowiedzi na pytanie prawne zależy rozstrzygnięcie sprawy toczącej się przed sądem”. Powyższe unormowanie ma odzwierciedlenie i rozwinięcie w art. 4 i art. 33 ust. 6 i 7 ustawy z dnia 22 lipca 2016 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 1157; dalej: ustawa o TK z 2016 r.).

Trybunał Konstytucyjny w swoim orzecznictwie wielokrotnie objaśniał znaczenie przesłanek dopuszczalności pytania prawnego w postępowaniu przed sądem konstytucyjnym (zob. postanowienie TK z 11 lutego 2015 r., sygn. P 44/13, OTK ZU nr 2/A/2015, poz. 21 i przywołane tam orzecznictwo). Trybunał uznaje, że zachowują one aktualność również pod rządami ustawy o TK z 2016 r., gdyż wynikają z treści art. 193 Konstytucji.

Dopuszczalność przedstawienia Trybunałowi pytania prawnego warunkuje łączne spełnienie trzech przesłanek. Są to: 1) przesłanka podmiotowa – pytanie może być przedstawione wyłącznie przez sąd, rozumiany jako państwowy organ władzy sądowniczej, oddzielony i niezależny od legislatywy i egzekutywy; 2) przesłanka przedmiotowa – przedmiotem pytania prawnego może być wyłącznie ocena zgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi lub ustawą; 3) przesłanka funkcjonalna – wystąpienie z pytaniem prawnym jest uzasadnione tylko wówczas, gdy od odpowiedzi na nie zależy rozstrzygnięcie konkretnej sprawy toczącej się przed sądem (zob. np. postanowienia TK z: 29 marca 2000 r., sygn. P 13/99, OTK ZU nr 2/2000, poz. 68; 27 kwietnia 2004 r., sygn. P 16/03; OTK ZU nr 4/A/2004, poz. 36; 20 kwietnia 2016 r., sygn. P 82/15, OTK ZU A/2016, poz. 17).

3. Pytanie prawne Sądu Apelacyjnego spełnia przesłankę podmiotową i przedmiotową. Natomiast w aktualnej sytuacji procesowej pytanie prawne niewątpliwie nie spełnia przesłanki funkcjonalnej.

Z nadesłanego do Trybunału odpisu postanowienia Sądu Apelacyjnego w G. z 23 listopada 2016 r., sygn. akt, wynika, że sąd pytający – w związku z cofnięciem apelacji przez obrońcę skazanego – postanowił pozostawić bez rozpoznania apelację w sprawie, w związku z którą zostało przedstawione pytanie prawne.

Rozstrzygnięcie sądu pytającego z 23 listopada 2016 r. przesądza o niedopuszczalności rozpoznania pytania prawnego. Przedmiotem kontroli w trybie pytania prawnego może być jedynie akt normatywny, który ma bezpośrednie znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy toczącej się przed tym sądem. Chodzi więc o taki przepis czy też przepisy aktu normatywnego, które będą miały zastosowanie lub chociaż wywierały bezpośredni wpływ na rozstrzygnięcie danej sprawy zawisłej przed sądem pytającym (zob. wyrok z 11 marca 2015 r., sygn. P 4/14, OTK ZU nr 3/A/2015, poz. 30).

Ze względu na pozostawienie apelacji bez rozpoznania, na skutek jej wycofania przez skazanego, zakwestionowany art. 85 § 4 k.k. nie znajdzie zastosowania w postępowaniu, w związku z którym zostało przedstawione pytanie prawne. Tym samym nie ma już zależności między odpowiedzią na pytanie prawne a rozstrzygnięciem sprawy rozpoznawanej przez sąd pytający.

Na marginesie należy zaznaczyć, że sąd pytający, czyniąc przedmiotem kontroli obowiązujący od 1 lipca 2015 r. art. 85 § 4 k.k., nie wykazał, że przepis ten znajdzie zastosowanie w toczącym się postępowaniu. W szczególności sąd pytający nie odniósł się do regulacji przejściowej, zawartej w art. 19 ust. 1 ustawy z 20 lutego 2015 r., przewidującej, że: „Przepisów rozdziału IX ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nie stosuje się do kar prawomocnie orzeczonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, chyba że zachodzi potrzeba orzeczenia kary łącznej w związku z prawomocnym skazaniem po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy”. Ze zmodyfikowanego pytania prawnego nie wynikało, czy w rozpoznawanej przez sąd pytający sprawie zachodzi potrzeba orzeczenia kary łącznej w związku z prawomocnym skazaniem po dniu wejścia w życie ustawy z 20 lutego 2015 r.

Zważywszy na zmianę sytuacji procesowej, powyższa uwaga nie ma wpływu na ocenę dopuszczalności pytania prawnego. Niespełnienie przesłanki funkcjonalnej pytania prawnego wiąże się z decyzją pytającego sądu o pozostawieniu apelacji skazanego bez rozpoznania

i skutkuje umorzeniem postępowania na podstawie art. 40 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK z 2016 r., ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku.

Z tych względów Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.